

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1999-2000

24 NOVEMBRE 1999

Proposition de loi relative à l'euthanasie

AMENDEMENTS

Nº 1 DE MM. VANKRUNKELSVEN ET VAN
QUICKENBORNE

Art. 4

A. Au § 1er, compléter l'alinéa 1er par la phrase suivante:

«Le patient peut mandater une personne majeure consentante, membre de sa famille ou non, ou une personne morale, pour agir en son nom en justice, en vue de l'exécution de son testament de vie, au cas où il n'en serait plus capable lui-même.»

B. Au § 1er, remplacer le début de la phrase limitative de l'alinéa 2 comme suit :

«Dans le testament de vie, il peut demander au médecin traitant :»

Justification

Cet ajout s'inspire de la proposition de loi de M. Lozie et Mme De Roeck. Il n'est pas évident que les médecins sachent en toutes circonstances qu'un patient a rédigé un testament de vie. Il semble dès lors logique qu'une personne de confiance puisse informer les médecins de l'existence de ce testament de vie. Cet ajout accroît la probabilité de pouvoir faire respecter le testament de vie, en cas où

Voir:

Documents du Sénat:

2-105 - 1999/2000:

Nº 1: Proposition de loi de Mme Leduc et consorts.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1999-2000

24 NOVEMBER 1999

Wetsvoorstel op de euthanasie

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE HEREN VANKRUNKELSVEN EN
VAN QUICKENBORNE

Art. 4

A. In § 1, het eerste lid aanvullen met de volgende zin:

«De patiënt kan één toestemmende meerderjarige, al of niet familielid, of een rechtspersoon machtigen namens hem juridisch op te treden voor de uitvoering van het levenstestament indien hij daartoe zelf niet meer in staat zou zijn.»

B. In § 1 de inleidende zin van het tweede lid vervangen als volgt:

«In het levenstestament kan hij de behandelende arts vragen:»

Verantwoording

Deze toevoeging is gebaseerd op het wetsvoorstel van de heer Lozie en mevrouw De Roeck. Het is niet evident dat artsen in gelijk welke omstandigheid op de hoogte zijn van het levenstestament van een patiënt. Het lijkt dan ook logisch dat een vertrouwenspersoon de artsen kan wijzen op het bestaan van dit levens-testament. Door deze toevoeging kan men de waarschijnlijkheid

Zie:

Stukken van de Senaat:

2-105 - 1999/2000:

Nº 1: Wetsvoorstel van mevrouw Leduc c.s.

la nécessité se présenterait et où le patient ne serait plus en mesure d'exprimer sa volonté. On pourrait ajouter aux définitions de l'article 2 ce qu'il faut entendre par personne mandatée et par personne morale mandatée. Je renvoie à cet égard à l'article 2, 14° et 15°, de la proposition de loi précitée.

C. Au § 1er, alinéa 2, et au § 2, alinéa 1er, supprimer chaque fois le 1°.

Justification

L'administration d'une médication de nature à atténuer la douleur et dont on sait qu'elle abrège la vie est une pratique médicale qui ne souffre aucune discussion et qui est considérée comme médicalement correcte sur le plan de l'éthique comme de la déontologie. Incrire le recours à ce type d'acte dans une loi relative à l'euthanasie, en le subordonnant de surcroît à l'initiative personnelle du patient, pourrait aboutir à faire considérer un tel recours sans l'accord du patient comme contraire à la bonne pratique. Autrement dit, on met en doute le caractère automatique de ce type de pratique médicale et on relève son seuil d'application.

Ce type de dispositions n'a pas sa place dans une proposition de loi relative à l'euthanasie, mais plutôt dans une proposition de loi traitant des droits des patients. Dans ce cadre, les médecins doivent être tenus d'informer les patients de toutes les conséquences de leurs actes médicaux. Une telle législation pourrait prévoir expressément que cela doit se faire avec beaucoup de soin pour ce type de médication. Le patient pourra alors refuser de subir ce traitement en pleine connaissance de toute les conséquences.

D. Au § 1er, alinéa 2, remplacer le 3° par ce qui suit:

«d'envisager tout acte thérapeutique en fonction d'une bonne mort;»

Justification

Contrairement à l'article 4, § 2, il se peut qu'au moment d'exécuter le testament de vie, toute concertation serait impossible. Pour le reste, nous renvoyons à la justification de cette disposition.

E. Au § 2, alinéa 1er, remplacer le 3° par ce qui suit:

«de se concerter avec le patient sur tout acte thérapeutique;»

Justification

Voir aussi la justification de l'amendement 1. C.: l'interruption d'un traitement thérapeutique qui ne laisse que peu de perspectives d'améliorer la qualité de la vie ou de prolonger celle-ci dans de bonnes conditions, est également une pratique médicale courante et correcte qui n'est contraire ni à l'éthique ni au code de déontologie actuels. En insérant le 3° dans la réglementation, on peut donner l'impression que l'interruption de tout traitement thérapeutique requiert la volonté expresse du patient. Il s'ensuit que l'acharnement thérapeutique est encouragé plutôt que freiné, ce qui est contraire à l'objectif poursuivi.

Ici encore, ce genre de dispositions devraient figurer dans la législation relative aux droits des patients. L'idéal serait en effet

vergroot dat het levenstestament, in de situatie dat de nood zich voordoet en de betrokkenen zijn wil niet kan uiten, kan worden afgedwongen. Eventueel kan onder artikel 2 als definitie toegevoegd worden wat ten eerste onder een gemanageerde persoon verstaan wordt en ten tweede wat een gemanageerde rechtspersoon wil zeggen. Ik verwijst hier naar artikel 2, 14^e en 15^e, van het bovengenoemd wetsvoorstel.

C. In § 1, tweede lid, en § 2, eerste lid, telkens het 1° doen vervallen.

Verantwoording

Het toedienen van medicatie ter pijnstilling waarvan geweten is dat dit het leven verkort is een medische praktijk die buiten elke discussie staat en als een correct medisch handelen wordt beschouwd zowel op het vlak van de ethiek als de deontologie. Dit soort handelingen opnemen in een wet omtrent euthanasie en daarenboven afhankelijk maken van een persoonlijk initiatief van de patiënt, kan ertoe leiden dat het toepassen van deze handelingen, zonder dergelijke instemming, beschouwd wordt als niet beantwoordend aan de goede praktijk. Met andere woorden, men trekt het automatisme van dit soort geneeskundig handelen in twijfel en verhoogt de drempel voor de toepassing ervan.

Dit soort bepalingen hoort niet thuis in een wetsvoorstel over euthanasie maar veeleer in een wetsvoorstel dat handelt over patiëntenrechten. Artsen moeten in dit kader verplicht worden al de consequenties van hun medisch handelen mee te delen aan de patiënten. In zulk een wetgeving zou explicet kunnen worden opgenomen dat dit met grote zorgvuldigheid moet gebeuren voor dit soort medicatie. De patiënt kan dan in volle wetenschap van alle consequenties weigeren om deze behandeling te ondergaan.

D. In § 1, tweede lid, het 3° vervangen als volgt:

«3° elk therapeutisch handelen in functie te stellen van een goede dood;»

Verantwoording

In tegenstelling tot artikel 4, § 2, is bij de uitvoering van het levenstestament eventueel geen overleg mogelijk. Voor het overige verwijzen wij naar de toelichting aldaar.

E. In § 2, eerste lid, het 3° vervangen als volgt:

«3° elk therapeutisch handelen te overleggen met de patiënt;»

Verantwoording

Zie ook de verantwoording bij amendement nr. 1. C: Het stopzetten van therapeutisch handelen dat nog weinig uitzicht geeft op verbetering van de levenskwaliteit of op een kwaliteitsvolle verlenging van het leven, is eveneens een courante én correcte medische praktijk die niet indruist tegen de huidige ethiek en deontologische code. Het opnemen van het 3° in de regelgeving kan de indruk wekken dat het stoppen van elk therapeutisch handelen het voorwerp moet zijn van een expliciete wilsuiting van de patiënt. Dit heeft als gevolg dat de therapeutische hardnekkigheid eerder wordt aangemoedigd dan afgeremd, wat niet de bedoeling kan zijn.

Ook hier zou dit soort bepalingen verder moeten worden gestoupleerd in de wetgeving omtrent de patiëntenrechten. Het zou

que tout acte thérapeutique soit décidé en étroite concertation avec le patient. Il est à noter que les soins palliatifs aussi sont une thérapie et qu'il n'est pas justifié d'exclure en principe ce type de thérapie.

F. Compléter le § 4, alinéa 3, par la phrase suivante:

« Une fois désigné, le troisième médecin doit rendre son avis dans les 24 heures. »

Justification

La fixation d'un délai donne au patient la garantie d'une procédure rapide.

N° 2 DE MM. VANKRUNKELSVEN ET VAN QUICKENBORNE

Art. 9

Supprimer cet article.

Justification

Cette disposition est superflue, le meurtre et l'assassinat étant déjà définis et sanctionnés suffisamment dans le Code pénal (articles 392 et suivants).

N° 3 DE MM. VANKRUNKELSVEN ET VAN QUICKENBORNE

Art. 10

A. Au § 1er, alinéa 1er, et au § 2, alinéa 1er, de l'article 417bis du Code pénal, proposé à cet article, remplacer les mots «ni crime ni délit» par les mots «pas d'infraction».

Justification

Ce remplacement exclut aussi que l'euthanasie autorisée par la loi puisse être qualifiée d'infraction.

B. Au § 3, alinéa 2, remplacer le 9° comme suit:

« 9° la déclaration de volonté faite librement, sans équivoque, après réflexion et durablement par le patient, en référence à ses déclarations écrites ou actées datées; »

C. Au même § 3, alinéa 2, supprimer le 10°.

Justification

Tel qu'il est défini dans le texte actuel, le rapport médical à joindre contient des points qui font double emploi, ce qui ne clarifie pas les choses et alourdit inutilement la procédure administrative

immers het beste zijn dat elk therapeutisch handelen gebeurt in nauw overleg met de patiënt. Het wege aangestipt dat ook palliatief handelen een therapie is en het niet verantwoord is om ook dit soort therapie in principe uit te sluiten.

F. Paragraaf 4, derde lid, aanvullen met de volgende zin:

« Eens een derde arts aangesteld moet deze zijn advies uitbrengen binnen de 24 uur na zijn aanstelling. »

Verantwoording

Door hier een termijn in te voeren wordt het recht van de patiënt op een snelle procedure verzekerd.

Nr. 2 VAN DE HEREN VANKRUNKELSVEN EN VAN QUICKENBORNE

Art. 9

Dit artikel doen vervallen.

Verantwoording

Omwille van het overbodig karakter van deze bepaling. Doodslag en moord worden reeds afdoende beschreven en bestraft in het Strafwetboek (artikel 392 en volgende).

Nr. 3 VAN DE HEREN VANKRUNKELSVEN EN VAN QUICKENBORNE

Art. 10

A. In het voorgestelde artikel 417bis van het Strafwetboek, in § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, de woorden «noch misdaad, noch wanbedrijf» vervangen door de woorden «geen misdrijf».

Verantwoording

Deze vervanging sluit het kwalificeren van wettelijk toegestane euthanasie als overtreding eveneens uit.

B. In § 3, tweede lid, het 9° vervangen als volgt:

« 9° de vrijwillige, ernstige en weloverwogen en duurzame wilsverklaring aan de hand van gedateerde schriftelijke of genootleerde verklaringen van de patiënt. »

C. In dezelfde § 3, tweede lid, het 10° doen vervallen.

Verantwoording

In het medisch verslag dat moet worden toegevoegd zoals dit in de huidige tekst staat omschreven, staan een aantal overlappende punten. Dit leidt tot onoverzichtelijkheid en verzwaart onnodig

accompagnant l'intervention euthanasique. D'où cette proposition de simplification du rapport.

D. Au même § 3, alinéa 2, remplacer le 12e comme suit:

« 12e la preuve qu'il y a eu concertation avec les personnes qui soignent le patient et, éventuellement, avec la famille. »

Justification

Il est impossible de mentionner tous les noms et toutes les personnes qui ont participé à la concertation.

de administratieve procedure bij het uitvoeren van euthanasie. Daarom dit voorstel naar vereenvoudiging van dit verslag.

D. Indezelfde § 3, tweede lid, het 12e vervangen als volgt:

« 12e en toont aan dat er overleg werd gepleegd met diegenen die de patiënt verzorgen en eventueel met de familie. »

Verantwoording

Het is een onmogelijke opdracht om alle namen en alle personen weer te geven waarmee overleg werd gepleegd.

Patrik VANKRUNKELSVEN.
Vincent VAN QUICKENBORNE.